

Krčelićeva knjižnica^{*)}.

Napisao Emilij Laszovski.

Baltazar Adam Krčelić kanonik zagrebački i opat sv. Petra i Pavla de Kács spada među najplodnije historičke pisce hrvatske osamnaestoga vieka. Njegova povjestna djela »Notitiae praeliminares« te »Historia ecclesiae Zagrabiensis«, te njegova rukopisna ostavština, »Annuae« od god. 1748.—1774. dobro je poznata na polju hrvatske povjestne literature.

Ovom zgodom ne ćemo se upuštati u njegov životopis, nit ocjenjivanje njegovih djela, već ćemo samo prikazati njegov plemenit čin, koji bijaše namijenjen obćem, a naročito dobru njegove domovine: prosvjetnim svrhama.

upravljenom na tadanje hrvatsko kr. vieće (consilium regium Croaticum). Pismo Krčelićevo primilo je vieće 10. jula 1777., a glasi u hrvatskom prievodu od prilike ovako:

»Visoko kr. vieće gospodo gospodo najmilostivija najštovanija.

Uvjeke namjeravam, da upravim svoje nastojanje, sile i sredstva tako, da budu na uslugu Bogu, javnom dobru i vladaru. Da dokažem nadalje ovu moju dušu i volju, pošto je Nj. veličanstvo apoštolsko udostojalo u Zagrebu utemeljiti javnu akademiju i odabrati vrstne

Řibari na Dravi. (Po fotografiji grofa Dragutina Draškovića.)

Baveći se od mladosti knjigom, a osobito historijom, sabrao je Krčelić za tada veoma liepu strukovnu knjižnicu, u kojoj je bilo ne samo izvrsnih knjiga, nego i vriednih rukopisa, poimence od Vitezovića, Marcelovića, Ladanja, Farlatta, Levakovića. Ovo sabrano blago cienio je Krčelić nada sve te mu jedinom brigom bijaše to, da mu ovo teškom mukom i velikim troškom sabrano blago, iza njegove smrti ne propadne. S toga zamisli Krčelić svoju liepu knjižnicu posvetiti domovini, da bude mladeži i potonjem naraštaju bogatim izvorom duševnoj naobrazbi.

Ovu svoju nakanu izjavi Krčelić u latinskom pismu

učitelje, za odgoj mladeži domovine u dobrim i korisnim naucima; znajući, da su knjige sredstvo za nauku muževa, koji će danas sjutra biti za javnu službu i dobro, — odlučio sam pod sliedećim uvjetima moje bolje knjige te moje rukopise i po meni u javnu svrhu skupljene razne pismene spomenike, tako kako stoje, posvetiti čuvanju knjižnici rečene zagrebačke akademije.

1. Da dok živem bude i ostane vlastništvo tako knjiga kao i rukopisa te svih spomenika kod mene; a poslije moje smrti, da bude to vlastništvo zemlje (publicum). Dok pako živem imade mi knjižničar akademije — koliko

^{*)} Ovaj članak sastavljen je po izvornim podacima nalazećim se u kr. zem. arhivu »Acta Consilii Croatici« A. 1777. A. 76, F. 146; Julius 4, A. 1778. F. 69, Junius 13, August. 38, 46.

god puta ću uztrebati knjigu ili više njih — ove priposlati odanle i bezodvlačno pod obvezom i kaznom, koju imade odrediti visoko vieće. Ako to ne bi hotio učiniti, i meni prouzročio time uznemirenje ili parbene troškove, mora ove nadoknaditi, i povratiti mi na razpolaganje moje knjige i rukopise, a sami profesori akademije i učitelji nikad da ne imadu porabe knjiga, a nikomu se ne smije što iz mojih knjiga i rukopisa ustupiti bez milosti vladareve.

2. Kad iza smrti moje imade celo vlasništvo pripasti zemlji (ad publicum), molim visoko kr. vieće, da svu brigu preduzeti blagoizvoli, i da glede eventualnih okolnosti čim bolje odredi. Takodjer u slučaju ako bi se u buduće slučajno milostivim riešenjem glede uredbe nauka i akademije, uprava akademije predala kojoj udruzi

4. Molim, da se rukopisi i spomenici, kojih imade ne malo, važnih po poznavanje prava, svikoliki u dobro zatvorenom ormaru čuvaju. Ključ tog ormara ne bi nikad smio imati knjižničar, već jedan od savjetnika (vieća) ili kojega pouzdanju bude visoko vieće povjerilo ključ. Izpisati nadalje nešto iz ovih zatvorenih rukopisa ne smije nitko bez izrične dozvole visokoga vieća.

5. Pošto predviđjam, da će najviše rabiti moje knjige profesori akademije, nadam se od njih za života i poslije smrti zahvalnosti i skromnoj kršćanskoj uspomeni; tim više, jer sam se za njih bez ikakove obveze pobrinuo i namaknuo sredstva potrebna njihovom naučanju.

Nadalje pošto ju častni kaptol zagrebački i biskup zahtjevaju, da njima pripadaju knjige i rukopisi kanonika, neka bude rečeno, da nema ni municipalna ni kanoničkog

Stara Drava. (Po fotografiji grofa Dragutina Draškovića.)

vjerskoj (koja hoće eksempcije), da se tako pobrine (vieće), da se moje knjige i rukopisi ne izuzmu od javne porabe i vlasništva. U koju svrhu ne ću propustiti visokom vieću pružiti elenk čim bude gotov i uredjen, da se mogu ustanoviti moje knjige i rukopisi.

3. Pošto bi ovo moje posvetio porabi javnoj pod čuvanjem akademije, hoću i ne prestajem moliti, da poraba toga bude vazda slobodna mojim rođacima obojega spola, ako bi koji zanimao se naucima. Glede ostalih pako profesora akademije, učenjaka, na kakova stališa ili zvanja, bili to crkvojnaci, secularci, neka bi visoko vieće instrukcijom izradjenom po knjižničaru akademije tako uredilo i ustanovilo, da se ova javna poraba ne izvrgne pogibelji propasti, uslied razvučenja i izgubljenja knjiga.

zakona, koji bi ma kojom riečju obvezivao kanonike, prebendare, opate itd., jedino sinodalna uredba (kod Peterffija, župnika, da ostavi svoje knjige župi. Za to pošto nema zakonitog zahtjeva, tim manje postoji rečeno mnijenje, jer su g. 1751. knjige ostavljene (legatom) po preč. nekoč Vuku Kukuljeviću kolegiju bečkom javno izlicitirane bile, da se iz toga novca mogu za pitomce nabaviti prikladne knjige. Ako je bez opoziva mogao Kukuljević legirati svoje knjige, neznam zašto ne bi ja mogao s mojima razpolagati u svrhu javne porabe, tim više, što niti osobama kaptolskim, nit i komu, koji njeguju znanje ili hoće napredovati ne branim ove — što više želio bi, da i osobe crkvene rabe moje knjige. Sliedi argumenat zdrava i prava razbora: jer naime one knjige, koje se po mnijenju

eksekutora odabirati običaju za tako zvana mjesta knjižnice budi biskupske budi kaptolske, nikomu nisu otvorene, i meni kad sam molio: (pišući svoja djela,) ne ću reći poraba — nego uvid ovih bijaše zaniekan, niti ima koga tko bi znao, koji i kakovi se autori nalaze na tim mjestima — nimalo knjižnicama već tamnicama pisama i kroz to sustezanje na mjestima, koja mrze na javni napredak naučni. Radi česa neću, da svoje knjige odsudim na vječan zatvor. Malo je stalo do toga, na kojem se mjestu nalaze, ali treba misliti na korist i plod. Da su knjige rečenih knjižnica na porabu — nije mi teško, da se onamo sprema, ali u sličnom slučaju pravo mislim, da je protivno razboru — e da tamo budu sakrivene i izuzete od javne porabe.

Medjutim, da se odstrani svaka neprilika, molim visoko kr. vieće da blagoizvoli svojim nastojanjem za javno dobro, ovu moju nakanu podastrieti Nj. veličanstvu u svrhu premilostivog odobrenja i konsensa, i da se ustanovi kazna tako za knjižničara, kao i za one, koji bi se razvlačenjem knjiga i spomenika protiviti svrsi po meni naumljenoj. Bijaše do sada običaj, da se radi takovih odredaba pribavi censura ekskomunikacije, te mislim, da će biti bolje vremenite kazne, koje imade izvršiti javni fiskus glede izvedenja, koje ja želim.

Čime sebe i svoje molbe visokom kr. vieću preporučam.

Visokoga kr. vieća najpokorniji i najobvezaniji sluga Baltasar Adam Kerscelich kanonik zagrebački v. r.

Iz ovog pisma jasno razabiremo plemeniku nakanu rodoljuba Krčelića. Veoma je značajno, kako on mrzi na kaptol, kojemu ne priuštuje svoje knjižnice, radi toga jer knjižnica kaptolska, a tako i biskupova ne bijahu tada pristupne. On ne može zaboraviti, što mu se nije dozvolilo izcrpiti gradju za njegova djela iz ovih knjižnica. Pak je i sasma pravo imao, da svoje težkom mukom i troškom sabrano blago, pak i svoje važne rukopise predade na čuvanje zavodu, gdje će poraba ovih biti vazda i svakom moguća.

Podnesak Krčelićev bude u vieću hrvatskom dodieljen referadi Nikole Škrleca tadanjeg vrhovnog ravnatelja nauka (superior studiorum director,) koji si je u svoje vrieme stekao velikih zasluga na polju promicanja prosvjetnih zavoda. On je čini se bio vrlo dobro upućen u svoj posao, kako nam to svjedoče mnoga sačuvana njegova izvješća o predmetima tičući se prosvjete. Napose za školstvo brinuo se je Škrlec mnogo. Njegovim plemenitim nastojanjem zasnovano je više narodnih trivijalnih pučkih škola.

Već 12. jula uzeta je ponuda Krčelićeva u raspravu kod vieća, te je pod predsjedanjem podpredsjednika grofa Malenića, te savjetnika Škrleca kao referenta, grofa Festečića i Hajnala upravo oduševljenjem primljena.

Istoga dana upravi vieće predstavku na kraljicu Mariju Tereziju, u kojoj hvaleći rodoljubnu nakanu Krčelićevu preporuča milostivom odobrenju.

Na točku 1. primjećuje vieće, da se ustanovi kazan od jednog dukata, ako ne bi knjižničar hotio dati Krčeliću željene knjige, što se imade uzeti iz plaće knjižničareve.

Na točku 2. primjećuje, da je skroz opravdana želja Krčelićeva, i da će pravo odredbe glede knjiga njegovih

— u slučaju bude li akademija kada došla pod upravu kojega reda — ostati privatno u rukama vieća.

Glede točke 3. obećaje vieće, da će kraljici kad bude uredjena knjižnica podastrieti osnovu instrukcije za knjižničara.

Točku 4. odobrava takodjer vieće, s obzirom na osobitu pažnju rukopisa. Ključ će imati jedan savjetnik.

Glede točke 5. nada će vieće, da Krčelića ne će minuti zaslužena hvala i uspomena. Pošto će Krčelić dati valjani elenk knjiga, lako će se voditi kontrola, a knjižničar jamči za svaku knjigu prema vrijednosti njezinoj. To ju u kratko sadržaj predstavke vieća.

Kraljica rado je primila Krčelićevu ponudu, te se je glede toga u previ. odpisu d. d. Beč 9. Augusta 1777 doslovno ovako izjavila:

»Glede ponudjenih po Baltasaru Adamu Krčeliću opatu ss. Petra i Pavla apoštola u Kácsu, te katedralne crkve zagrebačke kanoniku, knjiga akademiji zagrebačkoj, primili smo milostivo od vaše vjernosti nam učinjen podnesak od 12 mjeseca Juna (!) nedavno minula, pod br. 756.

Kako smo bo ovo veleznamenito nastojanje rečenoga Baltasara Adama Krčelića, koje smjera na slavu božju, obće dobro i podignuće nauka, posebnom radošću našom primili, tako podpuno odobravajući takodjer vaših vjernosti glede toga podneseno dovoljno mnijenje, njima ujedno milostivo, priobćujemo, da se u uzvišeno ime naše kraljevsko pisanim pismom po grofu kancelaru našem kraljevskom ugarsko-dvorskom upravljanim na rečenoga Baltasara Adama Krčelića, koji se iztiče sa znanjem, ovo njegovo nastojanje pohvali, te da mu se kao očitije svjedočanstvo i znak milostivog našeg kraljevskog pripoznanja odašalje dragocjen prsten.«

Dne 19. augusta primilo je vieće ovo rješenje kraljičino, kojim su u svim točkama potvrđeni uvjeti, pod kojima je Krčelić bio spreman svoju knjižnicu predati obćoj porabi i prosvjeti, kao i predlozi vieća.

21. augusta 1777. priobći vieće Krčeliću, kao i savjetniku i vrhovnom ravnatelju nauka Nikoli Škrlecu odobrenje kraljičino. U istom dopisu zamoli vieće Krčelića, da svoju nakanu izvede, priobćiv mu, da će ključ od rukopisa čuvati savjetnik Nikola Škrlec, koji bude pozvan, da provede kraljičinu odredbu.

Medjutim nije se odmah knjižnica Krčelićeva mogla prenesti u akademiju. Tomu bijaše po svoj prilici razlogom bolest Krčelićeva, koja ga je sprečavala, da sačini elenk svojih knjiga i rukopisa.

Jedino što je Krčelić učinio, zabilježio je cieniu na svaku knjigu, da se znade odšteta, za koju će jamčiti knjižničar akademije.

Početkom godine 1778. umro je zaslužni naš Krčelić u 63. godini svoje dobe.

Knjižnica, koju je darovao bila je do njegove smrti u njega. Sad tekar sačini savjetnik Nikola Škrlec elenk knjiga i rukopisa. Knjižnica Krčelićeva bude prenesena u akademiju, a ključ od rukopisa čuvao je Škrlec.

24. aprila 1778. izviestio je Nikola Škrlec vieće, da su knjige i rukopisi predani u knjižnicu akademije, i da je elenk predao akademiji. Jedan takov priložio je svom izvješću.

Pišući g. 1875. M. Mesić u XXXII. knjizi Rada o Krčeliću i njegovim annuama, spomenuo je, da se je popis Krčelićeve knjižnice izgubio. Zaista da je tomu tako, bila bi velika šteta, jer se ne bi znalo, što li se je sve nalazilo u ovoj knjižnici. Nu slučajem našao sam taj elenk kao prilog gornjem Škrčevom izvješću, koje se nalazi u našem zemaljskom arhivu.

Ako i ne ćemo obširno u celosti priobćiti taj elenk, spomenut ćemo o njem barem koju.

I. Elenk knjiga. U tom elenku popisane su knjige po autorima alfabetskim redom. Ima ukupno 677 djela, kojih broj svezaka dakako je mnogo veći. Daleko pretežniji dio knjiga štampan je na latinskom jeziku, a imade ih nadalje grčkih, talijanskih, par francuzkih i hrvatskih (idiomate illyrico, croatico). Hrvatske knjige su sljedeće, koje se navode u elenku latinskim nazivom: 1) Anonymi liber croaticus de missae sacrificio Zagrabiae (autor ove knjige je sam Krčelić, koja je štampana u Zagrebu 1770.). 2) Ardellii Bella dictionarium, Venetiis 1728. 3) Blagovich Adami de Kinki historia, Viennae 1771 (illyrico idiomate) 4) Kinki: Nikoi historia, Viennae 1771 (illyrico idiomate). 5) Vitezovich Pauli Kronika Horvaczka, Tyrnaviae 1744. 6) Vranich Fausti dictionarium, Zagrabiae 1605. 7) Mattakovich Balthazaris doctrina Christiana, Zagrabiae 1770. Kako vidimo naslovi su ovih knjiga veoma loši, s toga evo brojeva, pod kojima se u Kukuljevićevoj bibliografiji I. Zagreb 1860. ove nalaze ubilježene: broj 873, 332, 204, 205, 1063, 2029, 2065.

Glavni dio knjiga jest historičkoga sadržaja, onda imade teoloških, pravnih, filozofskih itd. djela.

II. Elenk rukopisa. Rukopisi, koji su se nalazili u Krčelićevoj knjižnici pohranjeni su bili mjeseca marta 1778. u posebnom ormaru akademijske knjižnice.

Iz ovog elenka doznajemo podpuni broj rukopisa, koje je Krčelić darovao zagrebačkoj akademiji. I za ovaj elenk nije znao Mesić pišući o Krčeliću u spomenutoj XXXII. knjizi Rada. U to vrijeme nalazilo se je u negdašnjoj knjižnici pravoslavne akademije u Zagrebu tek neznatan preostatak rukopisa Krčelićeve knjižnice i to Krčelićeva djela: »Historia ecclesiae I.«, »Notitiae praeliminares«, »Annuae«, za tiem svežanj »Miscellanea«, nadalje uz Kollarovo tiskano djelo: »De originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa sacra apostolicorum regum Ungariae«, tri rukopisna komada odnoseća se na oto djelo, i napokon Gundulićev Osman prepisan u Dubrovniku g. 1766. Ona tri rukopisna komada tičući se Kollarovog djela nisu ubilježena u elenku.

U ovom sačuvanom nam elenku ubilježeno je 50 rukopisa.

Pošto je ovaj elenk rukopisa veoma važan, priobćit ćemo njegov sadržaj. Tako se ćemo upoznati sa velikim rukopisnim blagom knjižnice Krčelićeve, od kojega je tek neznatan dio preostao u negdašnjoj knjižnici kr. pravoslavne akademije.

Evo ovih rukopisa:

I. Rukopisi Pavla Rittera-Vitezovića.

1) Offuciae Ioannis Lucii de regno Dalmatiae et Croatiae refutatae (folio).

2) Serbliae illustratae opus. (folio).

3) Banologia (folio).

4) Vitae sanctorum Illyrici (folio).

5) Dissertatio de Hungarico in Chroatiam jure (folio).

6) a) Privilegia episcopatus Quinqueecclesiensis; b) Dissertatiuncula de ecclesia s. Petri de Posega; c) Dissertatio de episcopatu Bosnensi; d) Cathedralis ecclesiae zagradiensis dignitates, archidiaconatus et parochiae ex albo ejusdem ecclesiae capituli in interiore sacrario duabus catenis acclavato; e) Benedicti Vinkovich episcopi zagradiensis de curia et monasterio Ivanichensi (folio).

7) Diversa fragmenta excerpta ad historiam patriam pertinentia (folio).

8) Diversa fragmenta excerpta, tam poetica quam ad historiam patriae pertinentia (kvart).

9) Otia metrica partim manuscripta partim impressa (kvart).

10) Excerpta ex auctoribus tam graecis quam latinis ad historiam patriae pertinentia (kvart).

11) Adumbratio insignium praecipuarum croaticarum familiarum (kvart).

12) Litterae eruditorum ad Ritterum (kvart).

II. Rukopisi Jurja Marcellevića kanonika zagrebačkoga:

13) Extractus diplomatum et monumentorum ad historiam patriae spectantium (folio).

14) Isto (Idem pertractatus... opiatu et in ordinem chronologicum juxta seriem episcoporum usque ad a. 1500. reductus) (folio).

III. Rukopisi Franje Ladany-a:

15) De gestis baronum regni Slavoniae. (kvart).

IV. Rukopisi Daniela Farlatta:

16) Fragmentum historiae zagradiensis ecclesiae, (folio).

V. Rukopisi fra Rafaela Levakovića:

17) Descriptio ecclesiae zagradiensis cathedralis et historia de fundatione ejusdem (folio).

18) Copiae diplomatum. Aliquot errores Bonfinii detecti. Observationes de vita S. Stephani. Copiae aliquot missilium suarum epistolarum.

19) Litterae de processione spiritus sancti adversus Schismaticos.

VI. Rukopisi Ivana Gundulića:

20) Osman. Prepis od g. 1766. (kvart).

VII. Rukopisi Baltasara Adama Krčelića:

21) Notitiae praeliminares (folio).

22) Historia cathedr. ecclesiae Zagradiensis (folio).

23) Annales regni Slavoniae ab a. 1748.—1774. (folio).

24) Extractus diversorum diplomatum et litteralium instrumentorum (folio).

25) Fasciculus diversorum excerptorum notatorum et lucubrationum. Medju ovima se nalazi »Dissertatio de Cileja«, »de provincia Franciscanorum crovato-carniolicae« (folio).

26) Historia episcopatus Quinqueecclesiis (folio).

27) Copia opusculi Ritteriani de banatu Croatiae cum adnexa dissertatione de locumtenentibus (kvart). Ovaj dodatak djelo je Krčelićevo (kvart).

28) Institutiones politicae (kvart).

29) De sublimium duarum in mundo potestantum fundamento ex concordia: item de initiis religionis Christianae in Hungaria et ecclesiae Hungaricae primaeva constitutione.

30) Notitiae canonicorum Zagrabensium nec non notata quaedam chronologica pro a. 1748 (folio).

31) Diversae disertationes: »de Bosna«, »de finibus regni Hungariae«, de memoria Gorensis olim castrum et comitatus«, »Notitia diplomatica de Sztencza«, »dissertatio de inscriptione Sztengeviczii et effusa collectio variarum inscriptiorum et his similia« (kvart).

32) Extractus protocollorum regni ab a. 1565—1710. cui subiicitur extractus rerum memorabiliu de diario vitae Balthasaris Patichich (folio).

33) Litterae eruditorum virorum ad Kerchelichium sirip-tae (kvart).

34) Tres fasciculi literarum missilium ad comprobandos scriptos per Kerchelich annales, inde ab a. 1748. deservientium.

VIII. Rukopis Klasića (Classii):

35) Tractatus de processibus caesarum fori comitantis (kvart).

IX. Rukopis Angela:

36) Monita patris ad filium in aula degentem (folio).

X. Rukopis Jana Leontina:

37) De consiliis et dicasteriis, que in urbe Vindobonae habentur (folio).

XI. Anonimni rukopisi:

38) Informatio de Valachorum in confiniis regni Slavoniae degentium episcopatus origine progressa et effectibus (folio).

39) Copia privilegiorum nationi Valachicae concessorum (folio).

40. Notitiae quaedam ad historiam patriam spectantes ab a. 1553.—1736. ubi adnectitur catalogus episcoporum Zagrabensium et series canonicorum ordine alphabetico. Denique responsum Zrinianum ad scriptum Montecuculianum (kvart).

41) Fragmenta circa rebelionem Sisciensem (kvart.)

42) Notitiae circa archidiaconatum de Guescke (folio).

43) Compendium synodorum dioecesis Zagrabensium sub Martino Borkovich et Aleksandro Mikulich episcopis Zagrabensibus celebratarum (kvart).

XII. Varia:

44) Acta diaetae a. 1741. (folio).

45) Formularia diversa stolorum juridicorum (folio).

46) Decisiones curiae regiae ab a. 1734.—1747. (folio).

47) Fasciculus diversorum actorum negotia publica spectantium (folio).

48) Slični fascikul.

49) Fasciculus diversarum copiarum, diplomatum

aliorumque litteralium instrumentorum ad notitias historicas pertinentium.

50) Slično.

Ovi svi rukopisi predani su akademskoj knjižnici, a popis knjiga i rukopisa odasla hrv. kr. vieće 17. juna 1778. kraljici.

Rukopis Krčelićev »Annuae« našao je Skrlec zapečaćen pečatom pisca, a na koricama izvana stajaše njegovom (Krčelićevom) rukom napisano: »Vita mea comite nec aperendum hoc volo nec legendum: ideo illud meo sigillo obsigilavi B. Kerchelich« mp. »Annuae« nisu se za njegova života smjele čitati, jer u njima bijaše koješta, kako Mesić veli »u tom dakle svojem djelu imao bi nam se Krčelić prikazati sav kakav je bio: sa svimi svojim hvale

Kula u Labinu.

i kudjenja vriednimi svojstvi«. On je bo u svojim annuama napisao koješta, što je očito napereno bilo proti odnošajima — u njima mogao je Krčelić pred svet iznieti »bez obzira i kakova na prijatelja i neprijatelja na štovatelja i huditelja« . . . »što je i kako je u duhu svojem shvaćao i razumievao«.

Kad je ovo djelo otvoreno, naišlo je na protivnike, tako, da se je imalo podvrći cenzuri. Ocjena Annuae predana je savjetniku vieća grofu Festetiću. Taj je mjeseca juna 1778. podastro vieću svoje mnijenje, koje nosi naslov »Propositio C. Festetics circa librum defuncti canonici Kerchelichs, inter alios academiae Zagrabensi donatum,

cui titulus Annales r. Croatiae«. U tom svom neke ruke izvješću žestoko je navalio na ovo rukopisno djelo. Festetić veli, da je to djelo slično posudi Pandore! Ne smatra ga historičkim djelom, jer bezobzirno navaljuje na poštene i vriedne ljude. Dvoji bo Festetić, e da bi to bilo za valjani odgoj mladeži, pošto je puno bajka! Zamjerava mu, da je svojoj osobnoj presudi podvrgavao javne prilike. Misli s toga Festetić, da valja paziti, da se mladež ovim djelom ne pokvari, jer je laglje zlo zapriečiti, nego li ga popraviti. On smatra »annales« otrovom za odgoj mladeži. Premda će se ovaj rukopis čuvati pod ključem, boji se,

godom dokinuća reda Isusovaca, spaljeno »illud singularis humanitatis exemplum ut privatae societatis historiae et secreta monita« (to bijaše dnevnik Isusovaca, koji je sadržavao mnoge nepoćudne bilješke).

Nu vieće ovaj predlog nije podastrlo kraljici, jer o tom nema govora u podnesku, kojim je podastrt onamo popis knjiga i rukopisa, te kojemu je priloženo ovo skromno mnjenje g. grofa Festetića. Rukopis Krčelićev nije spaljen, ali bude nakažen, t. j. na sedamnaest mjesta debelo prebrisan crnilom mnogo crnijim od onoga, kojim je rukopis pisan.

Bled.

Tako je nestalo iz rukopisa annuah mjesta, koja su najnepovoljnija bila komisiji — ili stanovitoj osobi iz gremija hrvat. kr. vieća. Možda je to učinio sam Festetić ili čuvar rukopisa Nikola Skrlec.

Rukopis ovaj čuva se danas u sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Zaista čudnu li je i mučnu prošlost proživio!

Iz ovoga što smo ovdje prikazali, jasno razabiremo, koliko li je rukopisa Krčelićeve sбирke nestalo bilo iz knjižnice akademije zagrebačke. To se je svakako dogodilo iza god. 1818., kad bude ova knjižnica učinjena pristupnom javnoj porabi. Onaj, koji si je rukopise prisvojio nedostojnim načinom, uništio je bez dvojbe i popise ovih knjiga, e da zametne trag eksistenciji njihovoj.

Danas ga imademo u rukama i znademo, što li je sve Krčelić darovao akademskoj knjižnici i što je sadržavala njegova knjižnica onaj: »akademiji prikazan kinč vsem dike narodne ljubitelom na radost, navukov pako nasljednikom na korist občinski...«

da se ne nadje čuvar, koji ne bi dovoljno pazio na ovo djelo.

S ovih razloga predlaže Festetić, da se to »ultima humanitatis Kercselicsianae pars« vatrom uništi, ili da se povjeri strogoj cenzuri nekolicine iz vieća, koji će ono što valja pridržati, a ostalo spaliti. A da se pako dok traje cenzura ne bude moglo što prepisati ili inače razglasiti, neka se rukopis od sjednice do sjednice zapečati.

Festetić predlaže vieću, da se ovo njegovo mnjenje podastre kraljici, a nada se prodrieti ovim, tim sigurnije jer je, kako navadja primjer, po previšnjem nalogu pri-

